

GUIA DOCENT

ESCRITURA EN PREMSA

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Esriptura en Premsa
Codi	pendent
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs, primer semestre
Horari	d.mitjans@uab.cat
Lloc on s'imparteix	Facultat de Ciències de la Comunicació
Llengües	Català, castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Francesc Burguet Ardiaca
Departament	Mitjans, Comunicació i Cultura
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	407
Telèfon (*)	93 581 1943
e-mail	Francesc.Burguet@uab.cat
Horari d'atenció	Dilluns, dimecres tarda

2. Equip docent

Nom professor/a	Toni Castel Gemma Casamajó Toni Vall
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

(Afegeu tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

Hi ha tres prerequisits que semblen imprescindibles:

1. Una significativa capacitat de comprensió intel·lectual, tant de textos escrits, com orals i audiovisuals.
2. Una elemental capacitat d'expressió oral i escrita: clara, precisa, coherent.
3. Un coneixement primari, intuïtiu, de la informació i un interès fonamental per l'actualitat, els mitjans i el periodisme en general, escrit, oral i audiovisual.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

El periodisme arrossega des del segle passat el mite de l'objectivisme com a legitimació de la seva funció social i com a coartada del seu crèdit informatiu. El periodisme remet al capdavall als mateixos paràmetres de la comunicació humana en general i de la llengua en particular. En la mesura que els estudis sobre el llenguatge no han sabut o no han volgut desempallegarse de l'objectivisme, el periodisme —editors, professionals, acadèmia, institucions— no solament no ha pretès abandonar el mite, sinó que, de vegades amb bona fe, sovint amb mala intenció, l'ha convertit en nucli generador d'una retòrica objectivista, això que els manuals tradicionals anomenen la tècnica del periodisme o de la informació. Tot plegat, amb la col·laboració inestimable de la teoria de la informació (Shannon i Weber) han aixecat i sostingut una visió simplista, equívoca i finalment fraudulenta de la comunicació en general i del periodisme en particular, sobretot perquè amb la coartada de l'objectivisme, feien veure que el periodista no intervenia en la construcció de l'actualitat i és limitava a ser un transmissor de fets. Lluny d'aquesta simplificació insostenible, es tracta de subratllar, identificar i reivindicar la presència del periodista en la informació, de la mirada en la imatge.

El programa de l'assignatura *Esriptura en Premsa* està pensat i dissenyat per aportar als alumnes les claus textuais, contextuais, tècniques i ideològiques bàsiques per entendre i examinar la informació amb l'objectiu fonamental de desentranyar i reconstituir el procés de construcció i redacció de la informació d'actualitat, en una doble dimensió formativa que és i ha de ser complementària: capacitat d'anàlisi tècnica i ideològica de la informació, i capacitat d'avaluació contextual i elaboració textual (estructura i redacció) de la informació d'actualitat. Dos aspectes, l'un d'ordre més teòric, l'altre d'índole més pràctica, que en conjunt configuren la competència bàsica del periodisme

En acabar el curs, l'alumna haurà de ser capaç de desxifrar el procés d'elaboració de la informació, és a dir, tenir consciència crítica de la labor del periodista quan informa d'una notícia i no d'una altra, i n'informa d'una determinada manera i no d'una altra, amb un títol determinat i no un altre, un determinat ordre jeràrquic de la informació, en un determinat espai o temps de la informació, acompanyat d'una foto o d'unes imatges, etcètera...

Aquesta anàlisi ha de permetre una lectura crítica de la informació, ha de capacitar l'alumna a discriminar i descriure el procés subjacent de construcció de l'actualitat i del sentit i, alhora, com a periodista, l'ha de facultar a exercir la informació de manera responsable i lliure.

O sigui, competència textual i competència contextual, alhora, perquè sense competència, l'ètica només podria ser un accident.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència Específica	CE5 Conèixer i aplicar els fonaments teòrics i pràctics de l'escriptura i la narrativa periodístiques i les seves aplicacions en els diversos gèneres, mitjans i suports.
Resultats d'aprenentatge	CE5.1 Distingir les teories de l'escriptura i la narrativa periodístiques per tal d'aplicar-les a la notícia i altres gèneres periodístics en premsa escrita-
Competència Específica	CE6 Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves noves formes combinades o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diversos procediments periodístics
Resultats d'aprenentatge	CE6.4 Escriure tota mena de textos informatius per premsa, ràdio, televisió i multimèdia CE6.5 Adequar els textos escrits a les necessitats específiques que impliquen l'ús de tecnologies i dels seus sistemes per processar, elaborar i transmetre informació.
Competència Específica	CE9 Aplicar l'ètica i la deontologia professional del periodisme, i així mateix l'ordenament jurídic de la informació.
Resultats d'aprenentatge	CE9.2 Aplicar els principis deontològics i la norma jurídica en la producció de textos periodístics.
Competències Transversals	CT4. Utilitzar les tecnologies avançades per un òptim desenvolupament professional. CT5. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol mena de font i document útil per l'elaboració de productes comunicatius. CT7. Gestionar el temps de forma adequada. CT10. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per tal de dur a terme una feina eficient.
Resultats d'aprenentatge	
Competència	CG2 Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom. CG3 Respetcar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.
Resultats d'aprenentatge	

6.- Continguts de l'assignatura

- 1.- **La comunicació humana:** –La comunicació verbal i no verbal –El naixement de les llengües naturals: origen social i contextual del llenguatge –La lingüística i la teoria de la informació: una idea simplista del significat i la comunicació –Llenguatge, llengua i codi.
- 2.- **La naturalesa contextual del significat:** –El context en l'antropologia: Malinowski –El context en la lingüística –El context en la pragmàtica: Austin –Llenguatge, llengua i codi – La teoria de la informació i el sistema general de la comunicació: Shannon i Weaver –La dependència contextual del llenguatge: estrat explícit i substrat implícit del significat i el sentit –Significat i intenció –Text i paratext –Context lingüístic i context extralingüístic – Comunicació i construcció del sentit: la producció i la recepció textuals, processos d'interpretació contextual –Competència comunicativa: textual i contextual.
- 3.- **El mite i la trampa de l'objectivitat:** –La il·lusió objectivista de la llengua –La paradoxa i l'absurd de l'objectivitat informativa –El subjecte, la intenció i la informació – Succedanis de l'objectivitat: imparcialitat, neutralitat, veracitat, honestat i altres eufemismes de l'estratègia editorial –La hiperobjectivitat: la veritat –Certesa, interpretació i versemblança de la realitat –Les trampes de l'objectivitat: certesa, engany i mentida en la informació.
- 4.- **Informació, interpretació i opinió: els gèneres i els malentesos:** –Sacralització dels fets i satanització de l'opinió: estratègia de la credibilitat i la fiabilitat informatives – Equívocs i malentesos dels gèneres periodístics: informació, interpretació i opinió –Inèrcies i despropòsits dels codis deontològics, llibres d'estil, estatuts de ràdio i televisió i directrius europees sobre la comunicació –Grau zero de la deontologia periodística: veritat, versemblança, certesa –Informació, subjecte i intenció –Opinió, interpretació i valoració implícites en la informació –Ètica i competència professional.
- 5.- **La naturalesa subjectiva de la informació:** –Els fets, un altre mite –La retòrica objectivista de l'estil informatiu: l'objectivitat com a coartada –De la realitat a la percepció de la realitat: fet, notícia, dades, informacions – La dimensió contextual de la notícia – Text i context de la informació –La notícia com a unitat de percepció de la realitat –Autonomia textual i dependència contextual de la informació.
- 6.- **La interpretació de/en la informació:** –Fases de la labor informativa: pretextual, textual i supratextual –Ubiquïtat de la interpretació, valoració i opinió (implícites) en la informació –La necessitat d'interpretar la informació –La periodista com a intèrpret de l'actualitat i font d'informació –Naturalesa interpretativa de la labor informativa: identificació i determinació de la notícia d'actualitat –Estructura jeràrquica de la informació: la titulació vertebral –La portada: una versió/visió del món –Interpretació implícita i explícita en la informació –La naturalesa argumental del periodisme en general i de la informació en particular.
- 7.- **Nocions de text i context:** –Text, paraText i conText –Propietats bàsiques del text: cohesió (lineal) i coherència (global) –Recursos principals de cohesió textual: repetició, elisió, connexió –Coherència textual: graus –Estructures textuales: progressió temàtica.
- 8.- **El text informatiu:** –Informació: versió textual d'un fet (percebut) considerat notícia – Informar, designar, descriure la notícia d'actualitat –La condició designativa (i representativa de la notícia) del titular informatiu –La condició descriptiva del text de la informació – Titular i text de la informació –Classes de títols: globals i focals; temàtics i informatius,

nominals i verbals –Funcions d'avantítols i subtítols en la informació –*Lead*, entrada i primer paràgraf de la informació –La informació de declaracions: tècnica de les citacions.

9.– **La determinació contextual de les referències i de les inferències:** –La teoria dels actes de parla d'Austin –Locució, il·locució i perlocució: reivindicació del context –Acte il·locutiu o il·locució: omnipresència del subjecte i la intenció en la comunicació humana – La il·locució, entre la intenció i la convenció –L'acte il·locutiu, un procés de contextualització (valoració contextual) de la informació –Dir, no dir o callar i donar a entendre: dimensió il·locutiva de la comunicació i la informació –Ambigüitat, eficàcia i sentit del silenci –Dir i fer, l'ambivalència entre paraules i accions: parlar és una mena d'acció, i actuar és una manera d'expressar-se –Fer, deixar de fer i donar a entendre: l'omissió també és una acció: el mite i l'engany de la neutralitat.

10.– **Recursos i mecanismes bàsics d'interpretació, valoració i opinió implícites en la informació:** –Tècniques fonamentals de la manipulació de la informació –Fórmules de contextualització de la informació: Context d'Interpretació (CI) i Ampliació de Context (AC). La descontextualització (context zero) –La interpretació de les il·locucions: càlcul d'intencions i valoració contextual de la informació –Atribució de locucions: Verbs Il·locutius d'Atribució Locutiva (VIAL) o Atribució Il·locutiva de To o Intenció (AITI) – Atribució Il·locutiva de Sentit contextual (AISc): la contextualització de la informació d'actualitat –AISc de primer i de segon grau –Estructures sintàctiques recurrents de la contextualització de la informació: Designacions Significatives (DS) i Determinacions Significatives (Dt.S) –Contextualització supratextual i extratextual de la informació – Legitimitat i il·legitimitat de la informació: una refundació pragmàtica de l'ètica del periodisme: acreditar les referències i justificar les inferències –Fórmules primàries de la interpretació explícita. La interpretació formal: la crònica de corresponal.

11.–Pràctiques: Les pràctiques se centren a entendre, aprendre i exercitar el periodisme:

- a. La dimensió contextual de la comunicació i del sentit.
- b. La naturalesa, el valor i la percepció contextual de les notícies.
- c. La construcció ideològica de la informació: els mecanismes de (des)contextualització.
- d. Els actors, les rutines, les inèrcies i les fonts de la informació.
- e. Les tècniques de redacció de la informació: estructura i sintaxi de la informació.

Es tracta en definitiva de fer un exercici continuat, guiat, supervisat, raonat, debatut i corregit de periodisme que tingui en compte i domini els aspectes contextuais, ideològics, tècnics i textuals de la informació d'actualitat: O sigui, aplicació dels coneixements i de les eines teòriques exposades en tres aspectes substancials de l'elaboració de la informació: percepció i valoració contextual de les notícies, estructura ideològica de la informació i redacció del text informatiu.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura Escripura en Premsa, de 6 ECTS, distribueix el seu temps en un 35% d'activitats dirigides, un 5% d'activitats supervisades, un 55% d'activitats autònomes i un 5% dedicat a l'avaluació. Les activitats dirigides, que són les presencials a l'aula, es distribueixen en 2/3 de pràctica i 1/3 de teoria.

En l'apartat de teoria, el mètode fonamental és l'exposició del professor però també la participació de l'alumne, en el debat i ocasionalment en l'exposició d'algun punt del temari; així mateix el professor donarà referències bibliogràfiques concretes que l'alumne haurà d'estudiar pel seu compte (activitat autònoma).

En l'apartat de pràctiques, els estudiants es dediquen a examinar, avaluar, estructurar i redactar informacions, de manera que es posen en joc tres aspectes fonamentals: la seva competència contextual a l'hora d'avaluar els elements d'una notícia, la seva competència textual a l'hora d'estructurar i redactar de manera conseqüent i coherent el text informatiu, i la seva competència en les noves tecnologies tant en la fase de documentació com en la de redacció.

En l'apartat de pràctiques es combina el treball personal tant dirigit com supervisat i també autònom, i així mateix l'anàlisi i la discussió col·lectiva al voltant de les fonts, del context, dels elements informatius i ideològics que determinen la notícia.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Exposicions del professor	18 h.	Coneixement i comprensió eficient dels aspectes teòrics, lingüístics, tècnics i ètics de la informació. Capacitat d'anàlisi de la informació.
Pràctiques: redacció i correcció de textos informatius.	36 h.	Facultat d'avaluar el sentit contextual de les notícies d'actualitat, capacitat d'estructurar, titular i redactar textos informatius de creixent complexitat contextual, ideològica i tècnica.

		Desenvolupar la capacitat crítica i ètica de l'ofici de periodista.

Supervisades

Tutories presencials o virtuals. Lectures orientades. Treballs individuals o en grup d'anàlisi i de redacció de la informació.	8 h. professor 18 h. alumne	Aprentatge d'aspectes teòrics del temari; aprenentatge i consolidació del procés d'elaboració d'informació. Aprendre a treballar en equip.

Autònomes

Lectura, comprensió i estudi de les referències bibliogràfiques donades pel professor d'acord amb el temari. Treballs individuals o en grup, d'anàlisi de la informació i de redacció. Preparació d'exàmens.	75 hores	Desenvolupar el mètode d'estudi i d'autoaprenentatge i la capacitat d'autocrítica. Capacitat d'expressió oral i escrita.

8.- Avaluació

Les competències de l'assignatura seran avaluades a través dels mètodes següents: examen, treball d'anàlisi de la informació i pràctiques de redacció d'informació. La part teòrica de l'assignatura serà avaluada a través de l'examen (30% de la nota final) i del treball d'anàlisi de la informació (10% de la nota final): però si no s'entrega el treball d'anàlisi en les condicions i terminis previstos pel professor, l'alumne no podrà fer l'examen i li constarà un No Presentat.

La part pràctica de l'assignatura, és a dir, la capacitat d'elaborar, estructurar i redactar una notícia, serà examinada a través de les pràctiques dirigides pel professor (60% de la nota final) mitjançant una avaluació continuada que només tindrà en compte els sis millors exercicis de l'alumne. En el cas que l'alumne no hagi fet un mínim de sis pràctiques, cada exercici de menys comptarà zero, és a dir que perdrà un 10% de la nota final per cada exercici.

Per aprovar l'assignatura cal haver aprovat cadascuna de les dues parts, és a dir, que ha d'obtenir com a mínim un 20% del 40% que representen l'examen i el treball d'anàlisi i així mateix un 30% del 60% de les pràctiques.

Si l'alumne suspèn les dues parts de l'assignatura, li constarà un Suspens com a nota final, i tindrà dret a un examen escrit de segona convocatòria de les dues parts, que s'avaluaran amb les

mateixes proporcions i criteris, és a dir, s'han d'aprovar les dues parts, la de teoria (40%) i la de pràctica (60%).

Si l'alumne suspèn una de les dues parts de l'assignatura, també li constarà un Suspens com a nota final, però se li mantindrà la nota de la part aprovada i podrà recuperar l'altra en segona convocatòria a través d'un examen escrit.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Examen escrit	3 hores	Capacitat d'anàlisi de la informació mitjançant els conceptes exposats durant el curs. Capacitat d'aplicar de manera pertinent i coherent la teoria en l'explicació de conceptes i en l'examen de casos concrets.
Treball individual o en grup	6 hores	Capacitat d'analitzar de manera comparada (anàlisi ideològic i tècnic) una mateixa notícia en mitjans diversos.
Pràctiques	36 hores	Capacitat de valoració contextual de la notícia, capacitat d'estructurar i de redactar un text informatiu.

9- Bibliografia i enllaços web

BÀSICA:

BASTENIER, Miguel Ángel (2001): *El Blanco móvil. Curso de Periodismo*. Madrid, El País.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2008): *Las trampas de los periodistas*. Barcelona. Trípodis, Extensiones 2.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2004): *Las trampas dels periodistes*. Barcelona, Edicions 62.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2009): 'Las ediciones territoriales como estrategia concurrente de las trampas elementales de la información: la ocultación y la amplificación selectivas'. *Trípodis*, extra 2009, V Congrés Internacional Comunicació i Realitat, vol 1, pàgines 77-84, Barcelona, FCC Blanquerna, URL.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2007): 'La información como género argumental: la

necesidad de una ética pragmática'. *Trípodos*, extra 2007, IV Congrés Internacional Comunicació i Realitat, vol 1, pàgines 181-194, Barcelona, FCC Blanquerna, URL.

BURGUET ARDIACA, Francesc (2002): 'La trampa de la informació. La classificació dels gèneres periodístics com a coartada de l'objectivisme'. *Anàlisi. Quaderns de Comunicació i Cultura*, n. 28, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.

CABALLERO, José Luis (2009): *Periodistas o lacayos. Una aproximación al periodismo actual en España*. Barcelona, Meteorα.

GRIJELMO, Alex (1997): *El estilo del periodista*. Madrid, Taurus.

KOVACH, Bill y ROSENSTIEL, Tom (2003): *Los elementos del periodismo*, Madrid, Ediciones El País.

MAS DE XAXÀS, X. (2005): *Mentiras. Viaje de un periodista a la desinformación*, Barcelona, Ediciones Destino

NÚÑEZ LADEVÉZE, Luis (1991): *Manual para periodismo. Veinte lecciones sobre el contexto, el lenguaje y el texto de la información*, Barcelona, Ariel.

RODRIGO, Miquel (1989): *La construcción de la noticia*, Barcelona, Paidós.

COMPLEMENTÀRIA:

ALMIRÓN, N. Y JARQUE, J.M. (2008): *El mito digital. Discursos hegemónicos sobre Internet y periodismo*. Rubí, Barcelona, Anthropos.

AUSTIN, J. L. (1990): *Cómo hacer cosas con palabras*. Barcelona, Paidós.

CASTELLÀ, J. M. (1992): *De la frase al text*. Barcelona, Empúries.

COLOMBO, Furio (1997): *Últimas noticias sobre el periodismo. Manual de periodismo internacional*. Barcelona, Anagrama.

CHOMSKY, N. y HERMAN, E. S. (1990): *Los guardianes de la libertad. Propaganda, desinformación y consenso en los medios de comunicación de masas*, Barcelona, Crítica.

CORNU, Daniel (1994): *Journalisme et vérité*, Genève, Labor et Fides.

ESCANDELL VIDAL, M. Victòria (1996): *Introducción a la pragmática*, Barcelona, Ariel.

FATORELLO, Francesco (1959): *Introduzione alla tecnica sociale dell'informazione*, Roma, Istituto Italiano di Pubblicismo, 4a.edició, 1970.

GRAHAM, Katharine (1998): *Una historia personal*, Madrid, Alianza Editorial.

KAPUCINSKI, Ryszard (2002): *Los cínicos no sirven para este oficio. Sobre el buen periodismo*, Barcelona, Anagrama.

LÓPEZ GARCÍA, Ángel (1996): *Escritura e información. La estructura del lenguaje periodístico*. Madrid, Cátedra.

MALINOWSKI, Bronislaw (1923): 'El problema del significado en las lenguas primitivas'. Dintre d'OGDEN, C. K. i RICHARDS, I. A. (1923: 310-352).

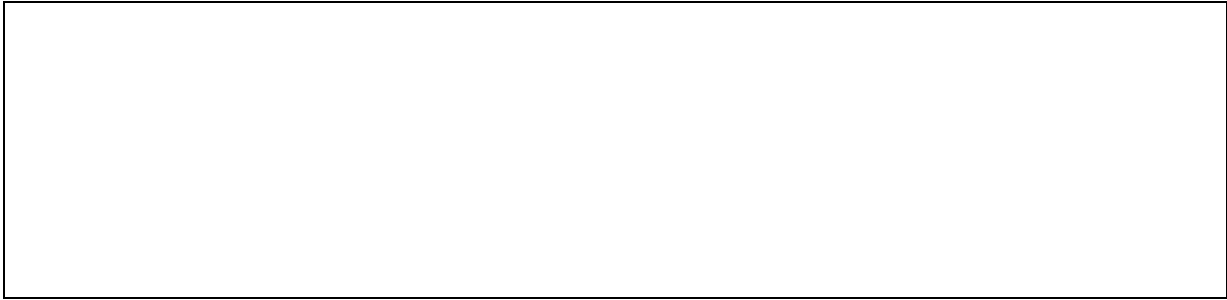
MARINA, José Antonio (1998): *La selva del lenguaje*, Barcelona Anagrama

NÚÑEZ LADEVÉZE, L. (1995): *Introducción al periodismo escrito*. Barcelona, Ariel.

RANDALL, David (1999): *El periodista universal*. Madrid, Siglo XXI de España.

TUCHMAN, Gaye (1983): *La producción de la noticia*. Barcelona, Gustavo Gili.

WOODROW, Alain (1990): *Information, Manipulation*, Paris, Éditions du Félin.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: ____

El treball individual d'anàlisi de la informació (10%) es farà durant les últimes quatre setmanes de curs, en el moment i en les condicions que el professor proposi.

Les pràctiques de redacció es faran fonamentalment durant les sessions de pràctiques (activitats dirigides: dues de cada tres setmanes), per bé que en alguns casos els alumnes prepararan o resoldran aspectes concrets de les pràctiques fora de l'aula (activitats supervisades) que després s'examinaran, s'exposaran o es debatran a l'aula. La programació del curs preveu fer unes dotze pràctiques, sis de les quals com ja s'ha explicat seran avaluables.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

